

Nu met de mensenrechtenverdediger Midhat uit Soedan!

WIE VERDEDIGT

DE MENSENRECHTENVERDEDIGERS?

Tweede reeks - Tweede versie

Een lesbrief voor 3 en 4 havo/vwo

COLOFON

Auteurs van de eerste reeks: Alana Thelissen, Christa Adema, Emma van de Laar, Harry de Ridder en Lisa van Tiel

Auteurs van de tweede reeks: Christa Adema, Harry de Ridder en Lisa van Tiel

Layout en eindredactie: Harry de Ridder

Eerste reeks - Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Placide uit Congo!

Eerste reeks - Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Lydia uit Kenia!

Eerste reeks - Versie 3: Nu met de mensenrechtenverdediger Zafar uit Pakistan!

Eerste reeks - Versie 4: Nu met de mensenrechtenverdediger Mariam uit Georgië!

Tweede reeks - Versie 1: Nu met de mensenrechtenverdediger Kiruba uit India!

Tweede reeks - Versie 2: Nu met de mensenrechtenverdediger Midhat uit Soedan!

'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is bestemd voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo.

Gratis te downloaden via <http://www.amnestynijmegen.nl/index.php/educatie/lesmateriaal>

INHOUD

LEERLINGEN

Werkbladen

Mensenrechten	werkblad 1
Vrijheid van meningsuiting	werkblad 2
Mensenrechtenverdedigers	werkblad 3
Extra kwetsbaar	werkblad 4
Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?	werkblad 5
Shelter City Nijmegen	werkblad 6
<i>De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger</i>	werkblad 8
De mensenrechten in Soedan	werkblad 8
De positie van vrouwen	werkblad 9
De vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging	werkblad 9
National Intelligence and Security Services en Soedanese wetten	werkblad 10
	werkblad 10

Verdieping

Aantekeningen	werkblad 11
	werkblad 12

DOCENTEN

Handleiding

Introductie	handleiding 1
Opzet	handleiding 2
<i>Acht versies</i>	handleiding 2
Doelstellingen	handleiding 3
Filmmateriaal	handleiding 3
Antwoorden op de vragen	handleiding 4
Literatuur	handleiding 7
Links	handleiding 7

WERKBLADEN

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Mensenrechten

Alle landen van de wereld hebben afgesproken dat iedereen ter wereld, of je nu man of vrouw bent, jong of oud, arm of rijk en ongeacht je huidkleur dezelfde rechten heeft. Deze afspraak is op 10 december 1948 vastgelegd in de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* (UVMR). De rechten opgesomd in de UVMR noemen we de mensenrechten.

Het logo van de UVMR

In dit korte YouTube-filmpje komt een groot aantal van deze mensenrechten aan bod:

Mensenrechten - Ministerie van Buitenlandse Zaken

1. Welke mensenrechten herken je in het filmpje?
2. Welke mensenrechten ken je nog meer die niet in het filmpje genoemd worden?

Je weet waarschijnlijk ook wel dat niet iedereen zich aan de mensenrechten houdt. We spreken in dat geval over mensenrechtenschendingen. Sommige schendingen kun je makkelijk voorkomen, andere zijn moeilijker op te lossen.

Een mensenrechtenschending die makkelijk te voorkomen is, is marteling. Als de regering van een land een verbod op marteling instelt én er op toeziet dat die wet wordt nageleefd kunnen we marteling uitbannen.

3. Geef nog een ander voorbeeld van een mensenrechtenschending die makkelijk kan worden voorkomen.
4. Geef een voorbeeld van een mensenrechtenschending die niet zo makkelijk op te lossen is.

Verboden te martelen

Vrijheid van meningsuiting

Een van de belangrijkste mensenrechten is de vrijheid van meningsuiting. Als je niet voor je mening uit kunt komen, kun je je ook niet verzetten tegen mensenrechtenschendingen.

Martin Luther King stelde de discriminatie van mensen met een donkere huidskleur aan de kaak. Zijn enige 'wapen' was de vrijheid van meningsuiting. Mede dankzij zijn beroemde speech 'I have a dream' (voor een gehoor van zo'n miljoen mensen) wist hij voor elkaar te krijgen dat in zijn land nu iedereen voor de wet gelijk is.

In sommige landen moet je erg oppassen wat je doet of zegt. Dat geldt vooral voor mensen met de volgende beroepen:

- Kunstenaar
- Journalist
- Filmmaker
- Vakbondsleider

Demonstratie van de vakbond in België

Een kunstwerk van de Chinese kunstenaar Yue Minjun

5. Geef voor elk van de vier hierboven genoemde beroepsgroepen aan waarom volgens jou deze mensen goed op hun telling moeten passen.
6. Wat hebben deze vier beroepsgroepen met elkaar gemeen?
7. Noem nog een beroepsgroep -die niet genoemd is- die ook moet oppassen voor wat je zegt of doet.
8. Schrijf op het demonstratiebord van Yue Minjun een eigen tekst waarbij je demonstreert tegen een actuele misstand.

Mensenrechtenverdedigers

9. Schrijf zoveel mogelijk woorden op waar je aan denkt bij het begrip 'mensenrechtenverdediger'.
Heeft zo iemand volgens jullie speciale karaktertrekken en zo ja, welke?

Een mensenrechtenverdediger is geen superman. Wat is die volgens jullie wel?

10. Probeer samen met je buurman of -vrouw een eigen definitie van 'mensenrechtenverdediger' te geven.

Een 'mensenrechtenverdediger' is iemand die

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers zetten zich, individueel of in een organisatie, vreedzaam in voor het bevorderen van de naleving van mensenrechten. Helaas kunnen zij vaak niet in alle vrijheid hun werk doen. Zeker in tijden van een gewapend conflict of oorlog is opkomen voor de bescherming van burgers het meest nodig. Een mensenrechtenverdediger die schendingen begeen door het regeringsleger of door gewapende milities aan de kaak stelt, wordt al snel beschuldigd van partijdigheid en wordt bedreigd.

Sinds 11 september 2001 zijn in veel landen antiterrorismemaatregelen van kracht. Vaak heeft dit tot gevolg dat het werk van mensenrechtenverdedigers gecriminaliseerd wordt.

Amnesty vraagt ook speciale aandacht voor vrouwelijke mensenrechtenverdedigers, die vaak onder zwaardere omstandigheden dan mannen werken en daardoor kwetsbaarder zijn. Vaak worden ze door de hen omringende samenleving niet serieus genomen vanwege heersende vooroordelen jegens vrouwen.

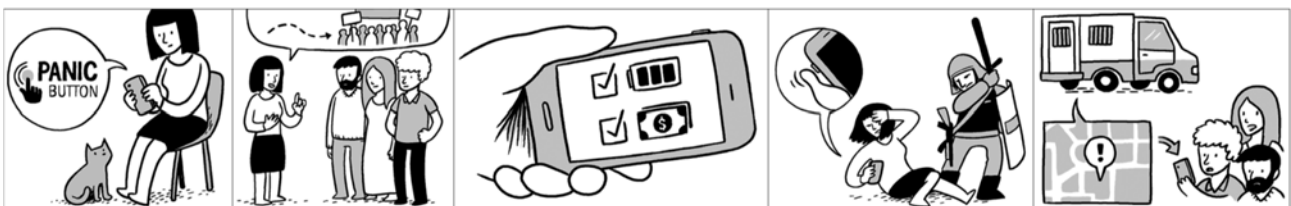

Sommige regeringen zien het werk van mensenrechtenorganisaties van vrouwen als onbelangrijk en niet wettelijk.

Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers lopen een groter risico vanwege hun sekse bedreigd te worden en slachtoffer te worden van seksuele intimidaties en verkrachtingen.

Amnesty lanceerde in 2014 een speciale app waarmee mensenrechtenverdedigers, die het risico lopen te worden ontvoerd, aangevallen of gemarteld, alarm kunnen slaan. De Panic Button-app is een stil alarm en kan geactiveerd worden in het geval van nood.

Door een druk op de button worden mede-activisten gewaarschuwd dat een collega in gevaar is. Hierdoor kan er sneller hulp worden ingeschakeld. In de eerste uren na een arrestatie kan het netwerk van de mensenrechtenverdediger snel in actie komen voor de vrijlating van hun collega. Zo kunnen ze het politiebureau overstelpen met telefoontjes, een protest organiseren of advocaten en organisaties zoals Amnesty waarschuwen.

11. Wat bedoelen we met 'mensenrechtenverdedigers worden gecriminaliseerd'?
12. Hoe de Panic Button-app werkt, wordt ondermeer uitgelegd aan de hand van bovenstaande tekeningen. Wat daaraan nog ontbreekt is een Nederlandstalige uitleg. Schrijf die samen met je buurman of -vrouw bij de vijf stappen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensenrechtenverdedigers komen op voor de rechten van anderen. Daardoor komen zij vaak in gevaar. Zij hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Wie zouden volgens jou moeten opkomen voor mensenrechtenverdedigers? Licht je antwoord toe.

Er zijn verschillende internationale instanties die opkomen voor de rechten van de mensenrechtenverdedigers. De twee belangrijkste zijn de Verenigde Naties en de Europese Unie.

Verenigde Naties

In 1999 hebben de VN de *Verklaring aangaande de mensenrechtenverdedigers** aangenomen. De officiële naam van de verklaring* laat al zien dat iedereen een verplichting heeft om mensenrechtenverdedigers te beschermen.

In artikel 12 van de verklaring is er speciale aandacht voor de verplichtingen van de staten:

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht om individueel en in samenwerking met anderen deel te nemen aan vreedzame activiteiten tegen de schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.
2. **De Staat neemt alle nodige maatregelen** om de bescherming door de bevoegde autoriteiten van iedereen, individueel en in samenwerking met anderen te verzekeren, tegen elke vorm van geweld, bedreigingen, represailles, discriminatie, druk of een andere willekeurige actie ten gevolge van zijn of haar rechtmatige uitoefening van de rechten waarnaar in de huidige verklaring wordt verwezen.
3. In dit verband heeft iedereen het recht, individueel en in samenwerking met anderen, om effectief te worden beschermd **krachtens de nationale wetgeving** met vreedzame middelen en handelingen, toerekenbaar aan lidstaten die leiden tot schendingen van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, alsmede gewelddaden gepleegd door groepen of individuen die het genot van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden aantasten.

* Officieel: *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*

Europese Unie

In 2004 nam de EU de *Richtlijnen voor de Bescherming van Mensenrechtenverdedigers* aan. Ambassades van de lidstaten en EU-missies moeten bescherming bieden aan mensenrechtenverdedigers door contacten, bezoeken, processen te observeren en waar nodig in te grijpen bij regeringen. Ze moeten ook helpen te garanderen dat de verdedigers vrije toegang hebben tot (buitenlandse) financiële donors.

14. De VN-Verklaring en de EU-Richtlijnen (de namen zeggen het al) hebben één groot nadeel. Welke zou dat kunnen zijn? Wat kunnen de VN en de EU doen om de bescherming van mensenrechtenverdedigers nog meer te versterken?

Naast staten kunnen ook particuliere organisaties hulp bieden aan mensenrechtenverdedigers. We noemen er enkele, maar er zijn er meer!

Amnesty International

Een van de kerntaken van Amnesty International is het beschermen van mensenrechtenverdedigers. Amnesty doet dat door middel van acties, publiciteit, het regelen van bezoeken en contacten, opleiding en training, lobby en soms financiële ondersteuning.

Door mee te doen aan acties en bijvoorbeeld brieven te schrijven kun je ook zelf meehelpen bij het opkomen voor mensenrechtenverdedigers.

#Idefend

#Idefend (= Ik verdedig) is een initiatief van de delegatie van de EU in de VN. *#Idefend* heeft als doel solidariteit te tonen met mensenrechtenverdedigers en zo hun toewijding en werk voor de mensenrechten van mensen van over de hele wereld te bevorderen. Misschien heb je deze actie op een van de sociale media en in het bijzonder op facebook voorbij zien komen (<https://www.facebook.com/idefend>). Via de sociale media kun je zelf het initiatief steunen.

Justice and Peace

Deze Nederlandse organisatie richt zich op het beschermen en trainen van mensenrechtenverdedigers. *Justice and Peace* heeft verschillende projecten in het leven geroepen die het werk van mensenrechtenverdedigers makkelijker maakt.

Justice and Peace Netherlands

- *The Hague Training Course* verzorgt trainingen over digitale veiligheidsmechanismes en beleidsbeïnvloeding.
- *Connet2Protect* brengt mensenrechtenverdedigers in contact met parlementsleden, advocaten en journalisten.
- *Temporary Relocation* brengt mensenrechtenverdedigers in Afrika en Azië tijdelijk elders in deze werelddelen onder.
- *Shelter City* is een Europees project. Daarover kun je op de volgende pagina meer lezen.

15. Naast wettelijke maatregelen -bijvoorbeeld door te verwijzen naar antiterrorismewetten- wordt in het filmpje nog een andere manier genoemd om het werk van mensenrechtenverdedigers lastig te maken. Welke is dat?
16. Welke vier manieren om een mensenrechtenverdediger te bedreigen worden er in het filmpje genoemd?

Shelter City Nijmegen

In het filmpje van Justice and Peace heb je kunnen zien dat mensenrechtenverdedigers mond-dood gemaakt, gearresteerd en gemarteld worden en soms zelfs verdwijnen. Als hun situatie het toelaat, kunnen ze veel baat hebben bij tijdelijke opvang. In heel Europa zijn er zogenaamde Shelter Cities opgericht, een initiatief van het Europees Parlement.

Hoe werkt Shelter City?

Shelter City is begonnen met het werven van steden in Europa. In Nederland zijn de Shelter Cities: Amsterdam, Den Haag, Groningen, Maastricht, Middelburg, Nijmegen, Utrecht, Tilburg en Zwolle. Na Den Haag en Middelburg was Nijmegen de derde Shelter City.

De volgende stap is de keuze van de mensenrechtenverdedigers. Die worden gekozen door een selectiecommissie, bestaand uit vertegenwoordigers van Justice and Peace, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, Hivos en Free Press Unlimited.

Elke Shelter City geeft een mensenrechtenverdediger gedurende drie maanden een veilige plek. In die drie maanden kunnen ze op adem komen om met nieuwe energie terug te gaan.

Het is de bedoeling dat de mensenrechtenverdediger versterkt teruggaat, met een groter netwerk en met meer kennis om zijn of haar werk beter te kunnen doen. De mensenrechtenverdediger kan -als daar behoefte aan is- een opleiding of een cursus volgen. En er wordt voor hem of haar een ontmoeting georganiseerd met politici uit Den Haag of Brussel.

Het is ook de bedoeling dat er een wisselwerking ontstaat tussen de mensenrechtenverdediger en de burgers uit hun stad. Hij of zij wordt betrokken bij evenementen in Nijmegen (zoals de Music Meeting, de Vierdaagse en Zomerfeesten). De mensenrechtenverdediger op zijn/haar beurt kan tijdens een lezing of debat over de mensenrechten in zijn/haar land vertellen.

De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

Midhat is een mensenrechtenverdediger uit Soedan. Hij traint andere mensenrechtenverdedigers waarbij zij leren om hun digitale en fysieke veiligheid te vergroten. Hij werkt ook veel met jongeren uit verschillende Soedanese steden, waarbij zij allerlei sociale en mensenrechtenthema's (oorlog en vrede, vrijheid van meningsuiting, de positie van vrouwen, milieukwesties en onderwijs) vastleggen en op een digitale of creatieve manier aan andere jongeren doorgeven. In dat verband organiseert en leidt Midhat filmdebatten en begeleidt hij een jongerenkoor dat in de diverse Soedanese steden zingt over alles wat er in hun land mis is. De organisatie waarvoor hij werkte is door de Soedanese overheid verboden. Midhat kreeg voor zijn activiteiten een gevangenisstraf van een jaar en een boete van 50.000 pond (6700 euro).

17. Shelter City heeft niet alleen maar positieve effecten. Welk nadeel of nadelen zou je kunnen bedenken bij het Shelter City-project?
18. Verplaats je in de situatie van Midhat. Met welke praktische zaken heeft een mensenrechtenverdediger die in Nijmegen verblijft te maken?

De mensenrechten in Soedan

In 2011 werd het land na een lange en bloedige burgeroorlog gesplitst in het islamitische Soedan en het christelijke Zuid-Soedan. Tegen president Omar al-Bashir, die met een staatsgreep aan de macht kwam, lopen aanklachten wegens genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid, uitgevaardigd door het Internationaal Strafhof in Den Haag.

De rapporten van Amnesty en Human Rights Watch geven een droef beeld van de mensenrechten in Soedan.

De vrijheid van meningsuiting wordt ernstig beknot. Politieke partijen van de oppositie wordt het niet toegestaan om bijeenkomsten te organiseren. Kranten die kritische artikelen schrijven mogen niet verschijnen. Om de haverklap worden journalisten, advocaten, studenten, dokters, mensenrechtenactivisten en demonstranten opgepakt en gemarteld.

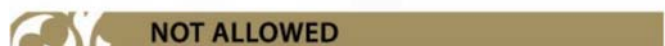
19. Wat zijn belangrijke verschillen in het werk van een mensenrechtenverdediger in Europa en in Soedan? Licht je antwoord toe.

De positie van vrouwen

Het geven van zweepslagen als straf is in Soedan nog altijd aan de orde van de dag. Vooral vrouwen zijn hier slachtoffer van. Op grond van 'immoraliteit' of 'onfatsoenlijkheid' worden zij bestraft. In de wetten ligt vast hoe vrouwen hun leven moeten leiden, hoe zij zich moeten kleden en hoe zij zich moeten gedragen. Tijdens protesten hiertegen krijgen vrouwen te maken met geweld, belediging en (dreiging tot) verkrachting. Ook worden zij en journalisten die hierover schrijven gearresteerd, onvoerd en zelfs gemarteld. De regering ontkent dat en doet er alles aan om ervoor te zorgen dat niemand hierover schrijft of tegen protesteert. Ondanks de onderdrukking is het aantal protesten de laatste jaren gestegen.

Activiste Lubna uit Soedan heeft de broek aan

20. a) Leg in je eigen woorden uit wat 'immoraliteit' en 'onfatsoenlijkheid' precies zou kunnen beteken.
b) Zijn dit objectieve of subjectieve begrippen?
c) Waarom is dat van belang om te weten?
21. In het filmpje zie je activiste Lubna. Zij is activiste en journaliste en werd een straf van zweepslagen opgelegd omdat ze zich niet aan de kledingvoorschriften van de wet gehouden zou hebben. Zijn er situaties in Nederland waarbij er kledingvoorschriften gelden? Hoe kijk je daar tegen aan? Moet je je daar aan houden of niet?

De vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging

In 2016 wilden een groep studenten op de campus meedoen aan een vreedzame demonstratie voor verkiezingen van de studentenraad. Agenten vuurden met scherp op de groep en daarbij werd een 18-jarige student getroffen. Zijn dood leidde tot meer protesten tegen het geweld van de politie. Helaas werden deze protesten met nog meer geweld beantwoord. Verschillende studenten werden gearresteerd, mishandeld en zelfs vermoord.

22. Wat bedoelen we met 'De vrijheid van vereniging?'
23. a) Leg uit wat een vreedzaam protest is.
b) Waarom zou de overheid optreden tegen een vreedzaam protest?
24. a) Heeft jouw school een leerlingenraad?
b) Vind je dat wel / niet belangrijk? Licht je antwoord toe.

National Intelligence and Security Services en Soedanese wetten

Dat er zoveel mensen worden opgepakt heeft ook veel te maken met de verregaande bevoegdheid van de NISS, de geheime dienst van Soedan, en de wetten van Soedan.

De NISS kan zonder dat er een rechter aan te past komt iemand oppakken en viereenhalf maand lang vasthouden. Martelingen vinden vooral in de cellen van de NISS plaats. De wetten van Soedan hebben een hele reeks bijzondere artikelen die gebruikt worden om tegenstanders van de regering aan te pakken:

- * artikel 50: ondermijnen van het grondwettelijke systeem
- * artikel 53: spionage
- * artikel 65: deelname aan een criminele of terroristische organisatie

25. Waarom zouden martelingen vooral in de cellen van de NISS plaatsvinden?
26. Omschrijf in je eigen woorden wat we bedoelen met de tekst van artikel 50.

Verdieping

Ter voorbereiding op een gesprek met de mensenrechtenverdediger Midhat hebben we een aantal vragen bedacht die jullie hem kunnen stellen. Uiteraard kunnen jullie ook zelf vragen bedenken om het gesprek op gang te brengen. Wat zouden jullie willen weten?

- * Tegen welke schendingen van mensenrechten strijdt hij?
- * Waarom vinden deze schendingen plaats en wat kan hij er zelf tegen doen?
- * Welke successen heeft hij in zijn werk bereikt?
- * Hij is bedreigd omwille van het tegengaan van schendingen. Hoe beïnvloedt dat zijn werk? Is hij niet bang?
- * Hoe ziet hij de toekomst van Soedan?

Aantekeningen

HANDLEIDING

**Wie verdedigt de
mensenrechtenverdedigers?**

Introductie

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' is ontwikkeld door de Scholengroep van Amnesty Nijmegen i.s.m. Shelter City Nijmegen.

Shelter City is een landelijk initiatief van Justice & Peace in samenwerking met Nederlandse steden en het ministerie van Buitenlandse Zaken om mensenrechtenverdedigers te beschermen, n.a.v. een motie van het Europees parlement. Het gaat om mensenrechtenverdedigers die met gevaar voor eigen leven mensenrechtenschendingen bestrijden en die voor een korte periode in Europese steden worden opgevangen.

Shelter City Nijmegen is een samenwerkingsverband van verschillende Nijmeegse organisaties, waaronder Amnesty Nijmegen, de Radboud Universiteit, de gemeente Nijmegen en Bureau Wijland. De coördinatie ligt bij Qader Shafiq van Bureau Wijland, q.shafiq@bureauwijland.nl.

Tussen 2017 en 2020 komen acht mensenrechtenverdedigers naar Nijmegen. De tweede van de tweede reeks is Midhat* uit Soedan, die van september t/m november 2017 te gast is.

* Omwille van zijn veiligheid kunnen we zijn achternaam niet bekend maken.

Opzet

Het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' vraagt twee lessen van 50 minuten.

Les 1: werkbladen 1-5

Les 2: werkbladen 6-10

Het lespakket kan zelfstandig door de docent worden gebruikt of door gastlessen van Amnesty Nijmegen. Voor gastlessen kunt u contact opnemen met de contactpersoon van de Scholengroep: Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Zolang hij nog in Nijmegen is, kunt u als vervolg op het lespakket ook de mensenrechtenverdediger Midhat zijn eigen verhaal laten vertellen. Daarvoor kunt u ook contact opnemen met Harry de Ridder, amnestynijmegen@gmail.com.

Als voorbereiding op een eventueel gesprek hebben wij enkele vragen uitgeschreven en de leerlingen vragen om vóór zijn komst al een aantal vragen te bedenken:

Voorbereiding op het gesprek: werkbladen 11-12

Acht versies

In 2017–2020 zullen we acht verschillende versies in de tweede reeks van het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' uitbrengen. Elke versie is gekoppeld aan het persoonlijk verhaal en de achtergronden van de mensenrechtenverdediger die naar Nijmegen komt. De eerste anderhalve les van het lespakket zal niet veranderen, de halve les over de mensenrechtenverdediger zal elke keer worden aangepast. Zodra bekend is wie de mensenrechtenverdediger van dat moment is, zullen we de volgende versie van het lespakket uitbrengen.

Algemeen verhaal Les 1 en de eerste helft van les 2 (werkbladen 1-8)

Mensenrechtenverdediger Tweede helft van les 2 (werkbladen 8-12)

Doelstellingen

- De leerling maakt kennis met de mensenrechten en mensenrechtenschendingen.
 - De leerling weet dat het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting' gekoppeld is aan het verzet tegen mensenrechtenschendingen.
 - De leerlingen weten dat mensen met bepaalde beroepen meer op hun tellen moeten passen dan anderen.
 - De leerling kan een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers verwoorden.
 - De leerling weet dat mensenrechtenverdedigers kwetsbaar zijn en weten waarom vrouwelijke mensenrechtenverdedigers nog grotere risico's lopen dan hun mannelijke collega's.
 - De leerling kan aangeven wie opkomen voor de rechten van mensenrechtenverdedigers en kan een aantal internationale instanties en particuliere organisaties bij naam noemen die zich voor hun rechten inzetten.
 - De leerling kent Shelter City.
 - De leerling weet hoe de keuze van de mensenrechtenverdedigers die naar een van de Shelter Cities in Nederland komen tot stand komt.
 - De leerling kent de mensenrechtenverdediger Midhat en zijn achtergrond.
 - De leerling kan enkele mensenrechtenschendingen in Soedan noemen en weet waarom deze schendingen daar voorkomen.
-
- De leerling gaat in gesprek met de mensenrechtenverdediger Midhat.

Filmmateriaal

In het lespakket 'Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?' worden drie filmpjes getoond:

YouTube-filmpjes:

- * Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=5eRCogmiGfA>
- * Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=IK1jAIJOAcM>
- * Activiste Lubna uit Soedan heeft de broek aan (5.42 min.)
https://www.youtube.com/watch?v=_zcoBtmfFr4

MP4-filmpjes:

- * Mensenrechten van Ministerie van Buitenlandse Zaken (2.22 min.)
<http://www.amnestynijmegen.nl/download/Mensenrechten-BuZa.mp4>
- * Justice and Peace Netherlands (3.02 min.)
<http://www.amnestynijmegen.nl/download/justice-and-peace-netherlands.mp4>
- * Activiste Lubna uit Soedan heeft de broek aan (5.42 min.)
<http://www.amnestynijmegen.nl/download/lubna-soedan.mp4>

Mensenrechten

De les begint met te kijken wat mensenrechten en mensenrechtenschendingen zijn.

1. Iedereen is gelijkwaardig, iedereen heeft dezelfde rechten, iedereen heeft het recht om zich te ontwikkelen in een goede levensstandaard, iedereen heeft het recht om te leven in vrijheid en veiligheid, iedereen heeft recht op voldoende eten en water, er is een verbod op de inzet van kindsoldaten, niemand mag zomaar worden opgepakt zonder dat de familie weet waar die persoon gebleven is (verbod op verdwijningen), iedereen heeft recht op leven, iedereen heeft het recht op vrije meningsuiting, martelen is verboden, iedereen heeft het recht om te geloven, iedereen heeft het recht om te samenleven met wie hij wil, iedereen heeft gelijke rechten.
2. -
3. Bijvoorbeeld: verbod op slavernij, verbod op de inzet van kindsoldaten.
4. Sommige economische, sociale en culturele rechten zijn minder makkelijk te realiseren, denk maar aan: het recht op arbeid. Elke maatschappij kent echter werkloosheid.

Vrijheid van meningsuiting

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het mensenrecht 'Vrijheid van meningsuiting', een voorwaarde om je te kunnen verzetten tegen mensenrechtenschendingen (van anderen).

5. Kunstenaar: als je kunst toont die de overheid aan de kaak stelt of belachelijk maakt, loop je de kans te worden opgepakt.
Journalist: hij kan corruptie of misstanden met woorden aan de kaak stellen en dan loop je de kans te worden opgepakt.
Filmmaker: idem als bij journalist, maar niet met woorden maar met beelden.
Een filmmaker kan ook de overheid belachelijk maken.
Vakbondsleider: hij komt op voor de rechten van de arbeiders en gaat in tegen de wensen van werkgevers.
6. Ze komen niet alleen voor hun eigen mening op, maar ook voor de rechten van anderen.
7. Een schrijver, blogger, cartoonist, cabaretier.
8. -

Mensenrechtenverdedigers

We kijken naar een eigen definitie van mensenrechtenverdedigers en hun karaktertrekken.

9. Naar de mening van de leerlingen. Een mensenrechtenverdediger is geen superman, maar wel iemand die voor de rechten van anderen durft op te komen. Daarbij is enige moed wel voor nodig, of in ieder geval iemand die over zijn angst durft heen te stappen.
10. Bijvoorbeeld: Een mensenrechtenverdediger is iemand die opkomt voor de rechten van anderen (in een situatie waarin hij zelf actief is en waar de mensenrechten geschonden worden; iemand van Amnesty die zich inzet voor de mensenrechten in het veilige Nijmegen noemen we géén mensenrechtenverdediger). Daarbij gebruikt de activist géén geweld.

Extra kwetsbaar

Mensenrechtenverdedigers lopen grote risico's, met name de vrouwen. De app van Amnesty kan hen daarbij helpen.

11. Het werk van mensenrechtenverdedigers wordt strafbaar gemaakt om hen zo monddood te maken.
12. Stap 1: Installeer in een rustige situatie de Panic Button-app.
Stap 2: Bedenk wie allemaal geïnformeerd moeten worden als er actie moet worden genomen.
Stap 3: Check dat je mobiel aan staat, voldoende opgeladen is en voldoende krediet heeft (voor een prepaid of abonnement).
Stap 4: Druk op de knop van de app als je in een noodsituatie terechtkomt.
Stap 5: Je netwerk krijgt een SMS en een verwijzing naar waar je bent te vinden zodat de mensen uit je netwerk je snel kunnen helpen.

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Mensen die opkomen voor de rechten van anderen lopen zelf ook gevaar en hebben zelf ook bescherming nodig.

13. Volgens de verklaring eigenlijk iedereen: individuen, groepen, organisaties en officiële instanties.
14. Beide zijn geen verdragen met rechtskracht, maar verklaringen en niet meer dan plechtige beloften. Als de VN en de EU die bescherming zouden vastleggen in een verdrag, kunnen we de overtreders aanpakken met de wet of het verdrag in handen.
15. Smaad (het opzettelijk aantasten van iemands eer of goede naam) met als doel ervoor te zorgen dat de mensenrechtenverdediger niet geloofd of vertrouwd wordt.
16. 1) fysiek (fysieke intimidatie of directe bedreigingen).
2) online (digitale surveillance en online bedreigingen).
3) familie (fysieke intimidatie of directe bedreigingen van familieleden).
4) mobiel (surveillance van mobiele telefoons en bedreigingen via sms).

Shelter City Nijmegen / De 'Nijmeegse' mensenrechtenverdediger

In dit lesonderdeel gaan we dieper in op het hoe en waarom van het project Shelter City en welke mensenrechtenverdediger naar Nijmegen is gekomen.

17. Dat zou kunnen zijn: de mensenrechtenverdediger wil niet meer teruggaan of de situatie in zijn herkomstland is in die drie maanden zo zeer verslechterd dat hij niet meer terug kan. Het kan uiteraard ook op persoonlijk vlak liggen: bijvoorbeeld die persoon heeft een relatie gekregen met iemand uit de stad waar hij tijdelijk komt te wonen.
18. Je kunt denken aan zaken als: een plek om te wonen, een plek om te werken of cursus te volgen, het gebruik van een computer, telefonie, ov-chipkaart, een budget voor zijn kosten, maar ook: mensen om hem heen die hem begeleiden en helpen.

Mensenrechten in Soedan

Na de burgeroorlog die leidde tot het splitsen van Soedan in twee onafhankelijke staten zou je hopen dat het beter met de mensenrechten zou gaan, maar nee, het is nog steeds droef gesteld met de mensenrechten in Soedan.

19. De Soedanese overheid doet weinig tegen schendingen van mensenrechten en is zelfs de grootste veroorzaker van mensenrechtenschendingen. Als mensenrechtenverdediger hoef je niet op veel hulp van de overheid te rekenen als je mensenrechtenschendingen waarneemt. Je krijgt niet alleen geen hulp van de overheid, maar opkomen voor mensenrechten kan zelfs gevaarlijk voor je zijn.

De positie van vrouwen

Soedan kent strenge kledingvoorschriften, waarvoor vooral vrouwen last van hebben. Vrouwen die zich 'immoreel' of 'onfatsoenlijk' gedragen, kunnen met zweepslagen bestraft worden.

20. a) Alle antwoorden zijn goed, de begrippen zijn aan eigen interpretatie onderhevig. Bijvoorbeeld: naakt door de straat lopen, schelden, stelen enz.
b) Het zijn subjectieve begrippen. Wat de een moreel of fatsoenlijk vindt, kan de ander niet zo vinden. Iedereen kan hier een andere mening over hebben.
c) Het is belangrijk om te weten dat het subjectieve begrippen zijn, omdat er misbruik van gemaakt kan worden wanneer deze termen worden gebruikt om straffen uit te delen. De politie kan zelf bepalen wanneer zij iets immoreel of onfatsoenlijk vinden. In het filmpje hieronder wordt deze wet ook beschreven als een 'vage en discriminerende wet'.
21. Eigen mening. Eventueel discussie op gang brengen over kleding in openbare ruimtes, voor bepaalde beroepsgroepen, petjes in de klas. Vrijheid van godsdienst, meningsuiting etc. kunnen daarbij aan bod komen.

De vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vereniging

In Soedan worden de vrijheid van meningsuiting en van vereniging met voeten getreden en kunnen leiden tot mishandeling en zelfs de dood.

22. Het recht om je bij een groep aan te sluiten, zonder dat gevaarlijk voor je is.
23. a) Een vreedzaam protest is een protest om je stem te laten horen zonder daarbij geweld te gebruiken.
b) Het gaat om een vreedzaam proces, dus ze treden niet op omdat ze bang zijn dat mensen geweld gebruiken of schade aanrichten. De overheid is bang voor het verspreiden van meningen anders dan die van hen. Als mensen zich verenigen staan ze sterker. Om hun macht te kunnen behouden willen ze niet dat dit gebeurt.
24. a) Ja/nee.
b) Eigen mening. Vinden leerlingen het belangrijk om hun stem te laten horen? Waarover willen zij hun stem laten horen? Wat als leerlingen hun mening nergens over mochten geven?

National Intelligence and Security Services en Soedanese wetten

De NISS en de Soedanese wetten maken het mogelijk dat mensen makkelijk kunnen worden opgepakt.

25. Binnen die 4½ maand ziet iemand die wordt opgepakt geen advocaat. In de cellen van de NISS is er geen enkel toezicht van buiten, waardoor mensen die opgepakt worden makkelijk(er) gemarteld kunnen worden.
26. 'Het grondwettelijk systeem ondermijnen' komt neer op 'ingaan tegen wetten waar je het niet mee eens bent', waardoor protest op voorhand verdacht is en kan leiden tot het oppakken van mensen die het niet met je eens zijn.

Literatuur

Mensenrechten in Soedan

- <https://www.amnesty.org/en/countries/africa/sudan/>
- <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/sudan>
- <https://www.hrw.org/news/2017/05/03/human-rights-benchmarks-sudan>
- <https://www.hrw.org/news/2016/03/23/sudan-silencing-women-rights-defenders>
- <http://www.momagazine.be/artikel/vrouwen-nemen-deel-aan-vredesbesprekingen-sudan>
- <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-one-of-worst-countries-for-women-s-rights-survey>
- <https://www.opendemocracy.net/north-africa-west-asia/yosra-akasha/killing-student-is-killing-nation-sudanese-universities-revolt>

Links

- http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/1549721/Shelter_City_Nijmegen_Initiatiefvoorstel_februari_2014.pdf
- <http://www.sheltercity.nl>
- <http://www.bureauwijland.nl>
- <http://www.amnestynijmegen.nl>

Wie verdedigt de mensenrechtenverdedigers?

Een lespakket voor leerlingen van 3 en 4 havo/vwo
Ontwikkeld door Scholengroep Amnesty Nijmegen en Shelter City Nijmegen

